

Česká demokracie dospělá?!

09.listopadu 2007 Ivan Langer

Kvapem se blíží 17. listopad. Výročí pádu komunismu a obnovení české demokracie. Možná vás překvapí, že naší demokracii bude už 18 let. To je v životě člověka zlom. Plnoletost. Dospělost. To zní hrdě. Co to ale znamená pro demokracii?

Ale pojďme začít odjinud. Položím vám teď jiné otázky. Vážně jste vy sami byli v 18 letech dospělí? Fakt jste se tak cítili? A chtěli jste být plnoletí a dospělí? Anebo se vám najednou spíš chtělo utéct?

Leckteří z vás teď asi zaváhali. Já taky. Když na to tak vzpomínám, a ono je to už nějaký pátek, takže vážně musím trochu zapátrat v paměti, vybavují se mi dost protichůdné věci. Plnoletost znamenala, že jsem mohl legálně začít chodit na pivo. Super. Jenže tím tak zmizelo kouzlo zakázaného ovoce. Teoreticky jsem si mohl začít dělat, co jsem chtěl. Ovšem pouze teoreticky. Psal se rok 1985. Rok, kdy v Moskvě nastoupil Gorbačov. Ale ani na jeho konci ještě nebylo nic jasného, natož tak na jeho počátku. V tehdejší Československu teprve ne. Taky si vzpomínám, že jsem si najednou uvědomil, že teď už jde do tuhého. Když odted něco provedu, už to za mně nikdo nevyžehlí. Blížila se maturita. Nevěděl jsem, jak dopadnu, ani co po ní. Skončil čas nezralých malin. A teprve teď se ukázalo, jak byly sladké. Pocity čerstvě plnoletého tedy byly - no, řekněme - smíšené. Možná jsem si dokonce přál vrátit čas.

A teď zpět k naší demokracii. Asi se nespletu, když řeknu, že prožívá něco podobného. Marná sláva, plnoletost neplnoletost, po flámu vždycky přichází kocovina. Ta naše třeba v podobě dalšího vystřízlivění z přehnaných nadějí a iluzí. Nebo v realitě čísel, která jsou neúprosná. V demokracii skutečně nic nejde rychle a jednoduše. Snad s výjimkou její likvidace. Rychlý běh dnešního světa zvládá demokracie jen s velkými obtížemi. Kterákoliv, ne jenom ta naše. Je velkou otázkou, jestli to nakonec není dobře.

Taky mně napadá, jestli vlastně něco jako dospělá demokracie vůbec existuje. Není to jen chiméra, že některé demokracie jsou dospělé a jiné nikoli? Mýtus, který dokonce někdo může šířit záměrně? A záměrně jej využívat a zneužívat?

Relativita celé diskuse mi došla, když jsem minulý týden měl možnost mluvit s lídrem demokratické opozice v Bělorusku - Alexandrem Milinkievičem. Tváří v tvář člověku, který stojí s holýma rukama proti Lukašenkovu násilnickému režimu, jsem si najednou uvědomil, že demokracii a svobodu prostě buď máte nebo nemáte. A v tom je hlavní rozdíl. Je skvělé, že u nás už demokracii a svobodu máme. A je hrozné, že ji v roce 2007 v Evropě stále ještě milióny lidí nemají. Vzpomeňme si na to, až si 17. listopadu opět vyslechneme slova o nezralosti a slabosti naší demokracie!